

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Από τα γυναικεία κινήματα της Μεταπολίτευσης στις σύγχρονες δράσεις και πολιτικές για το φύλο

17 Μαΐου 2018, ώρες 10:00-20:00
ΚΕΔΕΑ (κόκκινο κτίριο), Αμφιθέατρο Ι, ΑΠΘ

Η ημερίδα εντάσσεται στις παράλληλες εκδηλώσεις της έκθεσης «Ο φεμινισμός στα χρόνια της μεταπολίτευσης, 1974-1990: ιδέες, συλλογικότητες, διεκδικήσεις» στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, (κτίριο Μ2, Φουαγιέ).

Διοργάνωση: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης.

Γυναικείες και φεμινιστικές κινήσεις στη Θεσσαλονίκη στα χρόνια της Μεταπολίτευσης και μετά

Προβολή ντοκιμαντέρ της **Βίλμας Μενίκη** για την «Ομάδα Γυναικών Θεσσαλονίκης και το περιοδικό ΚΑΤΙΝΑ»

- *Αυτόνομη Ομάδα Γυναικών Θεσσαλονίκης, 1985-1995: Μια πολυποίκιλη διαδρομή*

Φανή Αθανασιάδου, ποιήτρια, λογοτέχνης, αρθρογράφος, **Θοδώρα Γούλιάρου**, συμβολαιογράφος, εκπρόσωπος της ΓΓΙ στο Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας, **Ρούλα Τσοκαλίδου**, αναπλ. καθηγήτρια στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ και **Βίλμα Μενίκη**, καθηγήτρια Β΄ θμιας εκπαίδευσης, Δίκτυο για τη Σχολική Διαμεσολάβηση.

Φανή Αθανασιάδου: *Φεμινισμός και Γυναίκα με αναπηρία*

Η θέση και η σχέση της γυναίκας με αναπηρία στο φεμινιστικό κίνημα. Το προσωπικό είναι πολιτικό. Κατάθεση της προσωπικής βιωματικής εμπειρίας με την έμπρακτη συμμετοχή στην Αυτόνομη ομάδα Γυναικών. Θέσεις, δράσεις, αντιμετώπιση. Επίλογος με το ποίημα της «Αφύπνιση» (από τη συλλογή «Δελτίο καιρού»).

Ρούλα Τσοκαλίδου: *Ζητήματα γλώσσας και φύλου από τη δεκαετία του 80 μέχρι σήμερα: μια σύντομη αναδρομή*

Στη σύντομη αυτή ανακοίνωση θα παρουσιαστούν βασικά ζητήματα γύρω από τον προβληματισμό που αφορά το φύλο και τη γλώσσα, με στόχο να αναδείξουμε το πώς οι ερευνητικές προσεγγίσεις της κάθε εποχής αλλάζουν μαζί με τις ευρύτερες κοινωνικο-πολιτικές συνθήκες. Θα αναφερθούμε συνοπτικά στην ανάλυση της γλωσσικής χρήσης και δομής από τη σκοπιά του φύλου κατά τη δεκαετία του 80 για να αναδείξουμε νέες προκλήσεις γύρω από τα ζητήματα της επικοινωνίας, της ταυτότητας και του φύλου κατά τη σύγχρονη εποχή. Τα θέματα των γυναικών και των αντρών έχουν δώσει τη θέση τους σε ζητήματα σεξουαλικής ταυτότητας, ενώ από τις κοινότητες των γυναικών έχουμε μεταφερθεί σε ποικίλες κοινότητες πρακτικής όπου τα θέματα του φύλου συνυπάρχουν με αυτά της πολυεθνικής και πολυπολιτισμικής πραγματικότητας.

Βίλμα Μενίκη: *Αυτόνομη ομάδα γυναικών Θεσσαλονίκης*

Η Αυτόνομη ομάδα γυναικών Θεσσαλονίκης υπήρξε ένα πολύ ενεργό κομμάτι του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα για μία δεκαετία. Το περιοδικό Κατίνα, η SOS γραμμή για κακοποιημένες και βιασμένες γυναίκες, το φεστιβάλ γυναικών, η ομάδα αυτογνωσίας, οι πορείες και διαδηλώσεις και πολλά αφιερώματα σε γυναίκες δημιουργούς, ήταν οι βασικότερες δράσεις της.

Πότε και πως δημιουργήθηκε η ομάδα; Ποιος ήταν ο στόχος της; Ποιες ήταν οι δράσεις της και πως επέδρασαν στην πόλη; Αλλάξαμε κάτι και μας άλλαξε; Από πού πήγαζε όλη αυτή η δυναμική και η πολιτική δράση; Ποιες αποτελούσαν τον πυρήνα της και πως συνδέονταν με άλλες ομάδες και φορείς; Πως τελείωσε η ομάδα και πως ξαναβρεθήκαμε 15 χρόνια μετά;

Προς αποφυγήν της λήθης, θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στα παραπάνω ερωτήματα και να φωτίσουμε την πορεία της ομάδας στην δεκαετή διαδρομή της. Μία πορεία που οδήγησε πολλές γυναίκες να επαναπροσδιορίσουν τις ανάγκες τους, να διεκδικήσουν το ανέφικτο, να βουτήξουν στα θολά και βαθιά νερά της αυτογνωσίας, να μάθουν να συνδιαλέγονται και να προάγουν έναν διαφορετικό τρόπο ζωής. Έναν τρόπο ζωής όπου θα αναπνέει η διαφορετικότητα, ο σεβασμός, η ισότητα και η ελευθερία. Μία διαδρομή με πολλά εμπόδια, συγκινήσεις και αναταραχές. Μα κυρίως με πολύ ενδοσκόπηση και αυθεντικότητα.

- *Δίκτυο Γυναικών*

Μαρούλα Μποντίλα, φιλόλογος και **Μαρία Βαγιωνάκη**, εκπαιδευτικός

Μαρούλα Μποντίλα: *Δίκτυο Γυναικών Θεσσαλονίκης*

2003 έως 2011. Οκτώ χρόνια ζωής του Δικτύου Γυναικών Θεσσαλονίκης, οκτώ χρόνια ενθουσιασμού, δράσεων, ακτιβισμού και αμέτρητων θεωρητικών συζητήσεων. Οκτώ χρόνια καθημερινής ηλεκτρονικής ενημέρωσης και πληροφόρησης σχετικά με τη θέση της γυναίκας σ' όλο τον κόσμο. Και ξαφνικά σήμανε το τέλος, αιφνίδιο για άλλες από εμάς, προδιαγεγραμμένο από καιρό για κάποιες άλλες. Στην εισήγησή μου θα προσπαθήσω να κάνω μια αποτίμηση της ύπαρξης του Δικτύου Γυναικών Θεσσαλονίκης και να προσδιορίσω στο μέτρο του δυνατού τις αιτίες της διάλυσής του.

- *Συνομιλώντας με το φεμινισμό της Μεταπολίτευσης*

Αναστασία Ευθαλιτσίδου και **Κατερίνα Κεφαλά**, φοιτήτριες στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΑΠΘ

Βασισμένη στα περιοδικά «Γαία» και «Κατίνα», καθώς και σε προφορικές μαρτυρίες γυναικών που είχαν ενεργό δράση στο πλαίσιο του φεμινιστικού κινήματος της Μεταπολίτευσης στη Θεσσαλονίκη, η ανακοίνωση αυτή σκοπεύει να αναδείξει τις εντυπώσεις που μας προκλήθηκαν μέσα από τη συνάντησή μας με τις φεμινιστικές ιδέες της εποχής. Θα εστιάσουμε λοιπόν σε αυτές τις εντυπώσεις και θα αναλογιστούμε αν και κατά πόσον ο φεμινιστικός λόγος της εποχής υπάρχει σήμερα ή αν και κατά πόσο η θεματολογία του φεμινιστικού κινήματος της Μεταπολίτευσης είναι σήμερα επίκαιρη.

- *Ο φεμινισμός της διπλής στράτευσης: διαδρομές και ζητήματα.*

Βάσω Τάντου, οδοντίατρος, μέλος της ΚΟΒ Γυναικών του ΚΚΕ εσ. και της Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών (ΚΔΓ) Θεσσαλονίκης

Μια σύντομη αναφορά στο όλο κλίμα της μεταπολίτευσης και στην εμφάνιση των αυτόνομων γυναικείων οργανώσεων. Παράλληλα, η δημιουργία της γυναικείας οργάνωσης βάσης του ΚΚΕ εσ. από γυναίκες κομματικά μέλη που συμμετείχαν και στο αυτόνομο γυναικείο κίνημα. Η εμπειρία της διπλής στράτευσης, πόσο επηρέασε η φεμινιστική ιδεολογία την κομματική ατζέντα και πώς βίωσαν οι γυναίκες κομμουνίστριες τον διπλό τους ρόλο. Στο σημερινό αναστοχασμό, ποια ζητήματα έρχονται στην επιφάνεια μέσα από την ασφάλεια της χρονικής απόστασης και τη συσσώρευση της μετέπειτα, μέχρι τις μέρες μας, εμπειρίας.

- *Η Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών της Θεσσαλονίκης: Πολιτικές πρωτοβουλίες και διεκδικήσεις*

Εύη Χατζηανδρέου, οικονομολόγος, μέλος της Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών της Θεσσαλονίκης (ΚΔΓ)

- *Η Ένωση Γυναικών Ελλάδας στη Θεσσαλονίκη: δράσεις και προβληματισμοί*

Χρύσα Προύσαλη, εκπαιδευτικός, μέλος του Πανελλαδικού Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Γυναικών Ελλάδας (ΕΓΕ)

Πολιτικές για την προώθηση της ισότητας των φύλων

- *Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020 και οι σχετικές επιμορφωτικές δράσεις*

Άννα Αναγνωστοπούλου, εμπειρογνώμονας σε θέματα ισότητας φύλων, μέλος της ομάδας εργασίας για την εκπόνηση του σχεδίου

Η εισήγηση θα περιλαμβάνει θέματα όπως: Ο ρόλος των Εθνικών Σχεδίων ή Προγραμμάτων Δράσης τα τελευταία χρόνια με επικέντρωση σε αυτό της χρονικής περιόδου 2016 – 2020. Τι εξυπηρετεί και σε ποιες αρχές στηρίζεται. Ποια είναι η κύρια του στόχευση. Η σχέση του με τις δημόσιες πολιτικές. Η διαδικασία εκπόνησης και σύνταξης του σχεδίου. Επίτευξη στόχων και αποτελεσματικότητα δράσεων.

Θα γίνει αναφορά σε βασικά ερωτήματα-ζητήματα όπως: Στρατηγικοί στόχοι ή δράσεις υλοποιήσιμες και μετρήσιμες; Αξιολόγηση-Αποτίμηση. Επιμόρφωση του Ανθρώπινου δυναμικού της ΔΔ και της Αυτοδιοίκησης, βασικός παράγοντας βιωσιμότητας και αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Δράσης. Εμπειρία φεμινιστικών κινημάτων και διεκδικήσεων, επεξεργασίες της φεμινιστικής σκέψης και επιστήμης

και Εθνικά Σχέδια Δράσης.

- *Νομοθετικές πρωτοβουλίες για την προώθηση της έμφυλης ισότητας: Σύμφωνα συμβίωσης μεταξύ ομοφύλων και νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.*

Έφη Κουνουγέρη – Μανωλεδάκη, ομότιμη καθηγήτρια Νομικής, ΑΠΘ

Η εισήγηση αφορά τους δύο νόμους που έχουν ψηφιστεί με στόχο την καθιέρωση της ισότητας στην απόλαυση, ανεξάρτητα από τον παράγοντα του φύλου, ατομικών δικαιωμάτων που σχετίζονται με την αστική κατάσταση του ατόμου, καθώς και με τον σχηματισμό οικογένειας. Το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ ομοφύλων, όπως θεσπίστηκε με τον ν. 4356/2015, έδωσε τη δυνατότητα να επισημοποιούν την προσωπική τους σχέση και να ιδρύουν νόμιμη οικογένεια και άτομα του ίδιου φύλου, ενώ η νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, όπως καθιερώθηκε με τον ν. 4491/2017, επιτρέπει πλέον την «αλλαγή/διόρθωση» του φύλου του προσώπου στην ταυτότητά του και, γενικότερα, απέναντι στην έννομη τάξη, με απλούστερες και λιγότερο μειωτικές για το ενδιαφερόμενο πρόσωπο διαδικασίες, σε σχέση τουλάχιστον με ό,τι ίσχυε στο προηγούμενο δίκαιο. Υπάρχουν βέβαια ακόμη νομικά κενά και παραλείψεις στη νέα νομοθεσία, και αυτά επισημαίνονται στην εισήγηση, όπου γίνεται και μια προσπάθεια υποδείξεων για ακόμη μεγαλύτερη βελτίωση του σχετικού νομοθετικού καθεστώτος. Επίσης, στην εισήγηση γίνεται και μια αναφορά στο νέο νομοσχέδιο, το οποίο αφορά τα μέτρα για την προώθηση των θεσμών της αναδοχής και της υιοθεσίας, που και αυτό εισάγει μια ρύθμιση για την προώθηση της έμφυλης ισότητας: τη δυνατότητα όλων των ζευγαριών του συμφώνου συμβίωσης, ετερόφυλων και ομόφυλων, να γίνονται ανάδοχοι γονείς.

- *Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και έμφυλη βία: κενά και αντιφάσεις*

Αθηνά Κοτζάμπαση, καθηγήτρια Νομικής, ΑΠΘ.

- *Εξετάζοντας την Ουσιαστική ή de facto Ισότητα των Φύλων (substantive equality) με αφορμή το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών*

Άννα Βουγιούκα, κοινωνική επιστήμονας-ερευνήτρια & εμπειρογνώμονας για θέματα φύλου.

Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων Κατά των Γυναικών (CEDAW), στηρίζεται σε τρεις αρχές: την ουσιαστική ισότητα των φύλων (*substantive equality*), την άρση των διακρίσεων και την υποχρέωση της πολιτείας να δράσει. Πώς ορίζεται και τι διασφαλίζει στα σημερινά συμφραζόμενα η ουσιαστική ισότητα των φύλων; Είναι αναγκαία η θεσμική κατοχύρωσή της και για ποιους λόγους; Ποια είναι η διαδρομή που έχουμε διανύσει στη χώρα μας για την κατοχύρωση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων; Πώς μετουσιώνεται σε νομοθετικές διατάξεις στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών και τι επιμέρους προβλέψεις περιλαμβάνει;

Μετά από μια σύντομη αναφορά στα σχετικά διεθνή κείμενα και την παρουσίαση του νομοπαρασκευαστικού έργου που έχει πραγματοποιηθεί την περίοδο 2011-2018 στην Ελλάδα, θα γίνει παρουσίαση των επιμέρους κεφαλαίων του σχεδίου νόμου με ιδιαίτερη αναφορά στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, στην προστασία από κάθε είδους έμφυλες διακρίσεις και στις προβλέψεις για την ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων και της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές, στον ιδιωτικό βίο και στην απασχόληση. Τέλος, θα υπάρξει ιδιαίτερη αναφορά στο Δίκτυο Δομών για την πρόληψη και καταπολέμηση βίας κατά των γυναικών και της βίας με βάση το φύλο (*gender based violence/GBV*), με δεδομένο ότι το σχέδιο νόμου περιλαμβάνει σειρά άρθρων για τη θεσμική τους θωράκιση.

- *Ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στα κέντρα λήψης των αποφάσεων-Προϋπόθεση για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των φύλων*

Δήμητρα Κογκίδου, καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, πρόεδρος της επιτροπής Φύλου και Ισότητας του ΑΠΘ

Η ανισότητα των φύλων στην κατανομή της εξουσίας και των θέσεων λήψης αποφάσεων είναι αποτέλεσμα σύνθετων διαδικασιών και αλληλεπίδρασης πολλών παραγόντων.

Μετά από μια σύντομη αναφορά στις διεθνείς δεσμεύσεις για την ισότητα των φύλων στην εξουσία και στη λήψη αποφάσεων και μια επισκόπηση του πλαισίου πολιτικής και των προτεραιοτήτων της ΕΕ για το θέμα, αποτυπώνεται το χάσμα των φύλων στα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά κέντρα λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ, σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά δεδομένα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) (28 March 2017).

Επίσης, παρουσιάζονται τα δεδομένα σχετικά με τους παράγοντες που υποστηρίζουν ή παρεμποδίζουν την εκπροσώπηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, γίνεται σύντομη αναφορά στα στοχοθετημένα μέτρα, πρωτοβουλίες και καλές πρακτικές για τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στο πεδίο λήψης των πολιτικών αποφάσεων και της συμμετοχής στην εξουσία σε όλους τους τομείς στην ΕΕ και παρουσιάζονται οι στρατηγικοί στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020 (ΕΣΔΙΦ) για την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών σε δομές εξουσίας, διαδικασίες και κέντρα λήψης αποφάσεων.

Τέλος, υποστηρίζεται ότι η υποαντιπροσώπηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων συνιστά έλλειμμα δημοκρατίας, δεν διασφαλίζει την ένταξη της οπτικής του φύλου σε όλες τις πολιτικές, αλλά πολύ περισσότερο, αποτελεί τροχοπέδη στην κατάκτηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων.